

Skatteutskottets betänkande

1983/84:30

om vissa inkomstskattefrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet motioner som bl. a. innehåller yrkanden med anknytning till 1982 års skattereform. De motioner som behandlas tar upp frågor om skatteskalen för 1982, beräkning av underlag för tilläggsbelopp (UTB), schablonavdrag i inkomstkällan tjänst, fackföreningsavgift, löneavgift, underskottsavdrag och skattepolitikens inriktning.

Utskottet behandlar också frågan om beskattningen av vårdbidrag i sådana fall då den ordinarie vårdnadshavaren förvärvsarbetar och anlitar ersättare för vården. Även motioner om den skattemässiga behandlingen av barn som förvärvsarbetar i föräldrarnas näringsverksamhet, av barnpension, av kostnader på grund av sjukdom och av gåvor till internationellt biståndsarbete m. m. behandlas i betänkandet.

Utskottet har avstyrkt samtliga motionsyrkanden utom vissa avseende UTB. I fråga om dessa har utskottet ansett att riksdagen bör understryka angelägenheten av att riksskatteverket genom olika åtgärder söker underlätta uppgiftslämnandet, föreslår ändringar i regelsystemet och vidtar de justeringar av anvisningarna som kan visa sig påkallade.

Till betänkandet har fogats 13 reservationer (en gemensam för m, c, fp och en gemensam för m och fp. Ytterligare sex reservationer har undertecknats av enbart moderater två av centerrepresentanter och tre av folkpartister i utskottet. Vidare har avgetts två särskilda yttranden, ett av m och ett av fp.

Motionerna

1983/84:302 av Martin Olsson (c) och Gunhild Bolander (c)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag syftande till att i skattehänseende likställa barn som uppbär barnpension med övriga barn.

1983/84:598 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till lagstiftning om avdragsrätt för vissa gåvor till internationellt biståndsarbete m. m.

1983/84:747 av Ulf Adelson m. fl. (m)

såvitt avser yrkandena

2 (delvis), att riksdagen godkänner följande statliga inkomstskatteskala för beskattningsåret 1985.

Statliga skattesatser 1985 (Underskottsavdrag = 0)

Beskattningsbar inkomst i basenheter:	Skatteuttag i skiktet: (regeringen)	Skatteuttag* i skiktet: (m)	Skillnad:	Skillnad i skatteintäkter: (milj. kr.)
0- 1	0 %	0 %		
1- 4	3 %	3 %		
4- 9	4 %	4 %		
9-10	15 %	15 %		
10-12	20 %	20 %		
12-16	20 %	20 %		
16-18	25 %	20 %	- 5 %	289,5
18-19	29 %	25 %	- 4 %	76,8
19-21	34 %	30 %	- 4 %	107,6
21-23	35 %	30 %	- 5 %	87,5
23-24	40 %	30 %	- 10 %	65,0
24-26	40 %	40 %		
26-30	45 %	40 %	- 5 %	64,0
30-45	45 %	45 %		
45-	50 %	45 %	- 5 %	57,0
				<u>747,4</u>

* Införs grundavdrag för barn fr. o. m. beskattningsåret 1985 sänks skatteuttaget i skikten 9-12 basenheter med 2 procentenheter.

3. att riksdagen beslutar att inflationsskyddet av den statliga inkomstskatteskalan återinförs fr. o. m. beskattningsåret 1985,

4. att riksdagen beslutar upphäva begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde fr. o. m. beskattningsåret 1985,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande utredning om underskottsavdrag,

6. att riksdagen beslutar fastställa marginalskattespärren för beskattningsåret 1985 till 75 %,

7. att riksdagen beslutar fastställa spärrbeloppet vid tillämpningen av begränsningsregeln till 75 % fr. o. m. beskattningsåret 1985,

8. att riksdagen beslutar maximera schablonavdraget i inkomstslaget tjänst till 500 kr.,

9. att riksdagen upphäver lagen om skattereduktion för fackföreningsavgift fr. o. m. beskattningsåret 1985,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen i övrigt anförs beträffande skattepolitikens inriktning.

1983/84:748 av Anita Bråkenhielm (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder för en förändring i arbetstagarbegreppet så att arbetsgivarens eget barn vid anställning inte diskrimineras i förhållande till annans.

1983/84:1129 (jfr 1363) av Thorbjörn Fäldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkande

1 a). att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen

anförts om att rätetillägg för bil eller liknande tillgång som ingår i enskild näringsverksamhet skall beräknas på bilens värde efter avskrivning,

13 (delvis). att riksdagen hos regeringen begär en översyn i särskild ordning av förmånsbeskattningen av jordbrukets bostäder, vilken även skall omfatta reglerna om rätetillägg för bostadsbyggnad.

1983/84:1142 av Lars Werner m. fl. (vpk)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande principerna för den framtida skattepolitiken.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om införandet av en produktionsbeskattning.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om införandet av en enhetsskatt för stat och kommuner.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inkomstbeskattningen.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avdragssystemet.

1983/84:1457 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkande

1 a). att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att rätetillägg för bil eller liknande tillgång som ingår i enskild näringsverksamhet skall beräknas på bilens värde efter avskrivning.

9. (delvis) att riksdagen hos regeringen begär en översyn i särskild ordning av förmånsbeskattningen av jordbrukets bostäder, vilken även skall omfatta reglerna om rätetillägg för bostadsbyggnad.

1983/84:1471 av Inger Koch (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar upphäva lagen om skattereduktion för fackföreningsavgifter.

2. att riksdagen, därest yrkandet under 1. icke skulle bifallas, hos regeringen begär förslag att skattereduktion för fackföreningsavgifter endast medges därest yrkande härom framställts i samband med allmän självdeklaration.

1983/84:1481 av Catarina Rönnung m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om klarläggande av förutsättningarna för att sådan ideell sammanslutning av upphovsmän, fotografer eller utövande konstnärer, som enligt sina stadgar har till uppgift att företräda medlemmarna i fackliga frågor, jämföras med arbetstagarorganisation, vars medlemmar skall tillerkännas skattereduktion för fackföreningsavgift.

1983/84:1483 av Kenth Skårvik (fp) och Lars Ernestam (fp)

I motionen yrkas att riksdagen uttalar sig för att en översyn snarast görs beträffande barnpensionernas skatteregler och att en eventuell ändring skulle kunna gälla under den tid barnpensionärerna studerar.

1983/84:1493 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar om skyndsam lagändring innebärande att den del av vårdbidraget för handikappade barn som används för att bekosta en ersättare undantas från beskattning.

1983/84:1494 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m)

I motionen yrkas –under förutsättning att yrkandet 4 i moderaternas partimotion 747 om avskaffande av begränsningen av rätten till underskottsavdrag inte bifalls –

1. att riksdagen beslutar i enlighet med vad som i motionen anförts om kvittningsrätten mellan makar.
2. att riksdagen beslutar i enlighet med vad som i motionen anförts om räntetillägg för bil och mangårdsbyggnad på jordbruksfastighet e. d.,
3. att riksdagen beslutar i enlighet med vad som i motionen anförts om räntefria lån.

1983/84:1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om principerna för beskattningen.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en samfällad översyn av beskattningens roll inom familjepolitiken.
3. att riksdagen beslutar att skatteskalen inom inkomstskatten för 1985 återgår till vad riksdagen beslutade varen 1982.
4. att riksdagen beslutar att basenheten för 1985 fastställs på grundval av fullt inflationskydd enligt tidigare gällande regler,
5. att riksdagen uttalar sig för fortsatta marginalskattesänkningar efter 1985 enligt vad som anförts i motionen.

1983/84:2032 (hänv.2031) av Ulf Adelson m. fl. (m)

såvitt avser yrkande

7. att riksdagen avskaffar den allmänna löneavgiften på 2 % fr. o. m. 1 januari 1985,

1983/84:2145 av Karin Ahrland (fp)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag syftande till att i skattehänseende likställa barn med barnpension med övriga barn.

1983/84:2151 av tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp) och Kenth Skårvik (fp)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att frågan om skattereduktion för diabeteskost samt tarm- och magsjukas merkostnad bör bli föremål för utredning.

1983/84:2156 av Jan Hyttring (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att psoriatikers faktiska merkostnader på grund av sjukdomen skall vara avdragsgilla vid beskattningen.
2. att riksdagen hos regeringen anholder om förslag till ändring i skattelagstiftningen så att avdragsrätten för gifta skattskyldiga för ökade levnadsomkostnader på grund av psoriasis görs individuell.

1983/84:2162 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av enklare deklara-tionsförfarande vid beräkningen av underlaget för tillägsbelopp.

1983/84:2516 av Hans Nyhage (m) och Arne Svensson (m)

I motionen yrkas –med hänvisning till motion 2515 -- att riksdagen beslutar slopa den allmänna löneavgiften på 2 %.

1983/84:2525 (hänv. 2524) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

såvitt avser yrkandena

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att målsättningen med skattereformen måste fullföljas.
2. att riksdagen beslutar att den efter det ursprungliga beslutet om skattereformen gällande skatteskalen för 1985 års inkomst åter skall gälla.
3. att riksdagen beslutar fastställa basenheten för skatteskalen för 1985 till 8 100 kr..
6. att riksdagen beslutar att med verkan från den 1 januari 1985 upphäva lagen om skattereduktion för fackföreningsavgift och vidta därav föranledda följdändringar.

Gällande rätt m. m.

Skatteskalen

Riksdagen antog våren 1982 ett förslag till skattereform att genomföras i tre etapper inkomståren 1983, 1984 och 1985 (prop. 1983/84:197, SkU 60, rskr. 391). Målet var att sänka marginalskatterna till högst 50 % för huvuddelen av de heltidsarbetande inkomsttagarna och att samtidigt begränsa det skattemässiga värdet av underskottsavdragen till högst 50 % av avdragsbeloppet. Riksdagsbeslutet innebar också att den automatiska indexan-knytningen av skiktgränserna i skatteskalen under reformperioden ersattes med en på förhand fastställd uppräkningsmotsvarande i genomsnitt 5,5 %

om året. Basenheten bestämdes därför till 7 300 kr. för år 1983, till 7 700 kr. för 1984 och till 8 100 kr. för 1985. Enligt den för inkomståret 1984 beslutade skatteskalen skulle statlig inkomstskatt (grundbelopp + tilläggsbelopp) i inkomstskikten mellan 18 och 21 basenheter utgå med 32-38 %.

Mot bakgrunden av den under hösten 1982 beslutade devalveringen beslutade riksdagen i december samma år vissa lättnader i den statliga inkomstskatten för inkomståret 1983 (prop. 1982/83:50 bilaga 2.1, SkU 15, rskr. 106).

Genom riksdagsbeslut i december 1983 gjordes vissa ytterligare justeringar i 1982 års riksdagsbeslut (prop. 1983/84:69, SkU 17, rskr 107). Ändringarna, som avsåg 1984 och 1985 års inkomster (1985 och 1986 års taxeringar), innebar att inflationskyddet för de båda inkomståren begränsades till ca 4 resp. ca 3 %. Basenheten blev härigenom 7 600 kr. för 1984 och 7 800 kr. för 1985. Vidare höjdes grundbeloppet med fyra procentenheter i inkomstskiktet 18-20 basenheter (136 800-152 000 kr.) och med två procentenheter i inkomstskiktet 20-21 basenheter (152 000- 159 600 kr.). En i stort sett likartad höjning gjordes inkomståret 1985.

Underlag för tilläggsbelopp

Som tidigare nämnts innebar 1982 års skattereform –förutom en sänkning av marginalskatterna –en begränsning av underskottsavdragens skattemässiga värde. Denna begränsning åstadkommer man genom att dela upp den statliga inkomstskatten i två delar, grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet beräknas –liksom tidigare hela den statliga inkomstskatten –på den beskattningsbara inkomsten, medan tilläggsbeloppet beräknas på ett särskilt underlag (UTB) motsvarande den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten ökad med medgivna underskotts- och förlustavdrag samt i vissa fall s. k. räntetillägg. Tilläggsbelopp utgår bara i den mån UTB överstiger en viss nivå (den s. k. brytpunkten, 16 basenheter eller vid 1984 års taxering 116 800 kr.).

Från förbudet att räkna av underskottsavdrag vid beräkning av tilläggsbelopp gäller vissa undantag. Det första undantaget har tillkommit bl. a. med tanke på att ett förbud att kvitta underskott av schablontaxerad fastighet mot överskott av kapital kan ge upphov till ojämnheter i beskattningen och skapa icke önskvärda styrningseffekter. Undantaget innebär att underskott av schablontaxerad fastighet får kvittas mot överskott av kapital intill ett belopp av 30 000 kr. Kvittningsrätten gäller endast egna underskott och inte underskott hos andra maken.

I syfte att underlätta startandet och vidareutvecklandet av näringsverksamhet har vidare föreskrivits att underskott av kapital i vissa fall får kvittas mot överskott av andra inkomstslag och att en näringsidkare under en sexårsperiod får utnyttja ett tidigare underskott mot ett senare överskott i samma förvärvskälla.

Vid beräkning av UTB skall hänsyn tas till vissa förmåner som en skattskyldig åtnjuter. Sålunda skall en näringsidkare påföras ett särskilt schablonmässigt beräknat förmånsvärde för bil eller annan rörelsetillgång (båt, flygplan) som kan utnyttjas privat. Förmånsvärdet skall motsvara värdet av att inte privat behöva redovisa en räntekostnad för bilförvärvet. Det bestäms schablonmässigt och knyter an till det s. k. finansieringstillägg som ingår i värdet av bilförmån för löntagare. Riksskatteverket (RSV) har i anvisningar utfärdade i januari 1983 (RSV Dt 1983:7) rekommenderat att räntetillägg för tillgångar av ifrågavarande slag beräknas efter 12 % och på ett underlag motsvarande 80 % av tillgångarnas anskaffningsvärde.

Vid bestämmande av UTB för jordbrukare skall tillägg göras för de faktiska ränteutgifter i förvärvskällan som kan anses belöpa på bostadsdelen.

Slutligen skall förmånen av ett räntefritt lån eller ett lån mot lägre ränta än normalt från arbetsgivare tas upp som en särskild tilläggspost.

Schablonavdrag i inkomstslaget tjänst

I samband med 1982 års skattereform beslutade riksdagen, i syfte att underlätta taxeringsarbetet, införa ett schablonavdrag i inkomstslaget tjänst. Avdraget utgör 1 000 kr., dock högst 5 % av intäkten och gäller fr. o. m. detta års taxering.

Löneavgift

I samband med 1982 års skattereform beslutade riksdagen också att reformens första steg avseende inkomståret 1983 skulle finansieras genom införande av en allmän löneavgift om 2 %. Avgiften beräknas på det underlag som gäller för arbetsgivaravgift till folkpensioneringen enligt lagen om socialavgifter och följer även i övrigt de regler som gäller för dessa avgifter.

Fackföreningsavgift

Riksdagen antog hösten 1982 en lag om rätt till skattereduktion för fackföreningsavgift (prop. 1982/83:50 bilaga 2.1, SkU 15 och 16, rskr. 106). Bestämmelserna innebär i sin nuvarande utformning att en skattskyldig har rätt till skattereduktion för medlemsavgift till arbetstagarorganisation med 40 % av ett underlag om högst 1 200 kr. Reduktionsbeloppet är alltså maximerat till 480 kr. Den skattskyldige kan begära skattereduktion antingen genom sin organisation eller genom egen ansökan till lokal skattemyndighet. Ansökan genom organisation skall ske hos riksskatteverket senast den 15 juni taxeringsåret eller, om uppgifterna kan lämnas via ADB-medium, senast den 31 augusti samma år. Sista tidpunkt för egen ansökan har fastställts till den 30 september taxeringsåret. Reglerna bygger

på förutsättningen att organisationerna i god tid - - senast den 15 april taxeringsåret -informerar medlemmarna om storleken av den reduktionsgrundande avgift RSV genom organisationens försorg kommer att få upplysning om.

Barnpension

Barnpension enligt lagen om allmän försäkring (AFL) kan utgå dels inom folkpensioneringen, dels inom försäkringen för tilläggspension (ATP).

Barnpension enligt folkpensioneringen utgår till barn under 18 år, om en av eller båda föräldrarna avlidit. Har avliden förälder enligt bindande avtal åtagit sig att till utomäktenskapligt barn utge visst engångsbelopp, föreligger rätt till barnpension endast i den mån pensionen överstiger en livränta, som inköpts eller kunnat inköpas åt barnet för beloppet.

Barnpension enligt folkpensioneringen utgör för år räknat minst 26 % av basbeloppet (5 278 kr. år 1984). Den utgår dock alltid med sådant belopp att pensionen tillsammans med eventuell pension från ATP uppgår till 62 % av basbeloppet (12 586 kr.) om båda föräldrarna avlidit, till 31 % av basbeloppet (6 293 kr.) om barnet samtidigt uppbär bidragsförskott och till 41 % av samma belopp (8 323 kr.) i övriga fall då barnet uppbär pension efter en av föräldrarna. I sistnämnda fall beaktas även sådan folkpension i form av änkepension, som utgår till barnets mor eller styvmor, om barnet och änkan stadigvarande sammanbor. Om flera barn är berättigade till barnpension, fördelas vid avräkningen änkepensionen lika mellan barnen.

De krav som uppställs för rätt till barnpension enligt försäkringen för ATP är desamma som för barnpension inom folkpensioneringen med den skillnaden att åldersgränsen för barnet satts ett år högre. Pensionens storlek är beroende av den avlidna förälderns pensionspoäng, vilket i sin tur grundar sig på hans pensionsgrundande inkomst under ett visst antal år. Barnpensionens storlek kan därigenom variera inom tämligen vida gränser.

Som framgått ovan kan barnpensionen enligt folkpensioneringen påverkas av bl. a. huruvida bidragsförskott utgår. Enligt lagen om bidragsförskott utgår detta som ersättning för eller utfyllnad av underhållsbidrag. En förutsättning är att vårdnaden tillkommer endast en av föräldrarna eller att barnet inte står under föräldrarnas vårdnad. Vidare krävs att den förälder som inte har vårdnaden inte betalar underhållsbidrag eller betalar bidrag med lägre belopp än bidragsförskottet. I vissa fall utgår dock inte bidragsförskott, t. ex. om barnet bor tillsammans med den förälder som inte har vårdnaden.

Vårdbidrag

För vård av barn under 16 år som på grund av sjukdom, psykisk utvecklingsstörning eller annat handikapp under minst sex månader är i

behov av särskild tillsyn och vård kan förälder uppbära vårdbidrag. Förmånen utgör en fristående folkpensionsförmån och kan utgå med belopp motsvarande hel eller halv förtidspension jämte pensionstillskott (38 976 kr. 1984).

Vårdbidraget infördes den 1 januari 1974 som en ersättning för det merarbete barnets sjukdom eller handikapp föranleder. Fr. o. m. den 1 juli 1975 ändrades bestämmelserna så att även andra merkostnader än sådana som kan hänföras till tillsyns- och vårdbehovet räknades in vid bedömning av rätten till vårdbidrag. Samtidigt infördes rätt till halvt vårdbidrag.

Av vårdbidraget kan en viss angiven del (15, 32, 48 eller 63 % av basbeloppet) bestämmas som ersättning för merkostnader.

Vårdbidraget utgör skattepliktig och pensionsgrundande inkomst för föräldern. Detta gäller dock inte sådan del som utgör ersättning för merkostnader.

Internationellt biståndsarbete

Svensk skattelagstiftning saknar bestämmelser om avdrag för bidrag till ideella organisationer. I proposition 1978/79:160 om fortsatt reformering av inkomstskatten föreslogs en mer begränsad avdragsrätt omfattande endast gåvor till svenska stiftelser eller föreningar som i överensstämmelse med sina stadgar huvudsakligen utövade internationell biståndsverksamhet eller internationellt verkade för samförstånd eller respekt för mänskliga rättigheter. Avdragsrätten var utformad som en skattereduktion med 50 % av gåvan och maximerad till 1 000 kr.

Förslaget avvisades av riksdagen (SkU 1978/79:55, rskr 334).

Kostnader på grund av sjukdom

Om en persons skatteförmåga varit väsentligen nedsatt kan den taxerade inkomsten minskas med ett s. k. extra avdrag. Förutsättningen är att skatteförmågan varit väsentligen nedsatt till följd av t. ex. långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom eller underhållsskyldighet. Avdraget skall bestämmas efter omständigheterna i det enskilda fallet och får inte överstiga 10 000 kr. (50 § 2 mom. andra stycket kommunalskattelagen 1928:370 -KL).

Riksskatteverket (RSV) utfärdade år 1976 särskilda anvisningar rörande det extra avdraget för väsentligen nedsatt skatteförmåga på grund av sjukdom m. m. (RSV Dt 1976:7) att tillämpas fr. o. m. 1976 års taxering. Dessa anvisningar har därefter omarbetats i form av föreskrifter och innebär i sin senaste lydelse (RSV Dt 1983:18) i korthet följande.

Skatteförmågan skall enligt lagtexten vara väsentligen nedsatt. Detta innebär att avdrag bör medges endast om den skattskyldige haft merkostnader för sjukdom m. m. vilka medfört att den ekonomiska situationen dvs.

skatteförmågan på grund av nedsatta fysiska eller psykiska funktioner avsevärt avvikit från vad som normalt skulle ha varit förhållandet. Avdrag kan alltså inte medges endast för att inkomsten varit låg.

Att skatteförmågan skall bestämmas med utgångspunkt i den skattskyldiges ekonomiska förhållanden innebär bl. a. att hänsyn skall tas till både inkomst och förmögenhet, såväl skattepliktig som inte skattepliktig. För makar och andra sambeskattade personer sker bedömningen med hänsyn till deras gemensamma inkomst och förmögenhet. Avdraget skall beräknas på makarnas sammanlagda sjukdomskostnader och tillgodoföras den make som har den högsta inkomsten.

Hänsyn skall vidare tas till om en persons nödvändiga kostnader för livsuppehållet m. m. på grund av nedsatta fysiska eller psykiska funktioner betydligt överstiger vad som annars är normalt. Det kan till exempel vara fråga om merutgifter på grund av att hjälp måste anlitas för den dagliga livsföringen, exempelvis för skötsel av hemmet under en längre tid eller att det finns behov av särskild tillsyn. Stora utgifter kan också föranledas av kostnader för speciell föda, medicinering, salvor, omläggning av bandage, särskild bostadsutrustning eller extra slitage av kläder samt för resor m. m. Avdrag bör däremot inte medges för inkomstrelaterade vårdavgifter.

Den personkrets som omfattas av föreskrifterna är företrädesvis handikappade och personer med kroniska sjukdomar. Någon schablon för merutgifternas storlek anges endast för specialkost vid vissa sjukdomar. Utgifterna varierar såväl mellan som inom olika sjukdomsgrupper. Avdragsrätten blir alltså beroende av en bedömning i varje enskilt fall.

Vid bedömningen av avdragsrätten bör beaktas samtliga utgifter som den skattskyldige haft på grund av sjukdom. Utgifter för läkemedel, hjälpmedel, resor, kostnader för ledarhund etc. medräknas endast till den del de inte ersätts av försäkringskassa eller på annat sätt, dvs. endast nettokostnaden får beaktas.

Avdrag bör endast medges om utgifterna överstiger vad som kan betraktas som normala utgifter för läkarvård, medicin o. d. Utgifter som understiger 300 kr. per år bör därför inte beaktas i detta sammanhang.

Som merutgift får även medräknas utgifter för sjukdomskostnader för omyndiga hemmavarande barn. Sådana utgifter för myndigt hemmavarande barn får beaktas i den mån barnet inte uppbär folkpension eller liknande ersättning.

För merutgifter på grund av specialkost tar anvisningarna upp schablonbelopp som uppgår till 3 000 kr. för diabetiker och som i övrigt varierar mellan 700 och 6 100 kr. beroende på vilken typ av kost den skattskyldige behöver. Schablonbeloppen gäller inte om handikappersättning eller annan skattefri ersättning utgått för att täcka merutgifterna.

Det extra avdraget bör normalt kunna beräknas med ledning av följande tabell:

Ensamstående skattskyldig

Om den taxerade inkomsten efter ev justering uppgår till	Extra avdrag medges normalt med belopp motsvarande
högst 35 000 kr mer än 35 000 kr men högst 45 000 kr mer än 45 000 kr men högst 50 000 kr över 50 000 kr	2 ggr beräknade merutgifter beräknade merutgifter hälften av beräknade merutgifter hälften av den del av beräknade merutgifter som överstiger 1/20 av inkomsten

Gift skattskyldig

Om makarnas sammanlagda taxerade inkomster efter ev justering uppgår till	Extra avdrag medges normalt med belopp motsvarande
högst 60 000 kr mer än 60 000 kr men högst 70 000 kr mer än 70 000 kr men högst 80 000 kr över 80 000 kr	2 ggr beräknade merutgifter beräknade merutgifter hälften av beräknade merutgifter hälften av den del av beräknade merutgifter som överstiger 1/20 av inkomsten

Som gifta räknas också sammanboende, som tidigare varit gifta med varandra samt sammanboende som har eller har haft gemensamma barn.

Om den skattskyldige haft hemmavarande barn under 16 år bör ovan angivna inkomstgränser i resp. tabell ökas med 8 000 kr. för varje sådant barn. När avdrag medges för merutgifter som överstiger 1/20 av inkomsten får avdraget beräknas efter inkomsten minskad med 8 000 kr. för varje barn.

Frågornas tidigare behandling

Skatteskalen

Frågan om skatteskalans utformning vid 1985 och 1986 års taxeringar prövades av riksdagen så sent som i december 1983. Skatteutskottet framhöll i sitt betänkande 1983/84:17 bl. a.

Den trepartiöverenskommelse som låg till grund för 1982 års riksdagsbeslut om en successiv sänkning av marginalskatterna byggde bl. a. på följande tre förutsättningar. Den dåvarande indexregleringen skulle ersättas med en annan form av skydd mot inflationen, underskottsavdragens skattemässiga värde skulle begränsas till högst 50 % av avdragsbeloppet och skattereformen skulle totalfinansieras.

I likhet med finansministern anser skatteutskottet det vara angeläget att skattereformen fullföljs. Eftersom politiska förutsättningar för en fullständig finansiering av skattereformens andra steg inte nu föreligger, bör enligt utskottets mening finansieringsbehovet likväl nedbringas. Av proposition 1983/84:40 framgår att regeringen för år 1984 utformat förslag om ändrade bidrag och fastställt taxor utifrån förutsättningen att prisstegringen under nämnda år skall uppgå till 4 %. Mot den bakgrunden tillstyrker utskottet att basenheten för år 1984 fastställs till 7 600 kr. Utskottet godtar också de i propositionen redovisade skälen för att begränsa inflationsskyddet för inkomståret 1985 till ca 3 % och att höja procentsatsen för grundbeloppet för åren 1984 och 1985 i inkomstskiktet 18–21 basenheter.

Ett slopande av begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde skulle –menade utskottet –innebära att man ryckte undan en viktig förutsättning för 1982 års skattereform. En sådan åtgärd var enligt utskottets mening också olämplig av rättviseskäl och med hänsyn till skatteförmågeprincipen. I fråga om begränsningsregeln framhöll utskottet att den genom 1982 års skattereform fått ett annat innehåll än tidigare och att anledning inte förelåg att ändra den innan närmare erfarenheter vunnits av dess praktiska tillämpning.

UTB

Frågan om UTB och dess utformning prövades av skatteutskottet senast vid förra riksmötet. Därvid aktualiserades bl. a. frågan huruvida UTB borde fastställas för i princip alla skattskyldiga (fastställelsemetoden) eller bara i sådana fall där det omedelbart behövs för skatteberäkningen (urvalsmetoden). Utskottet ansåg –med stöd av bl. a. upplysningar som lämnats utskottet av RSV –att en tillämpning av urvalsmetoden –bl. a. när det gällde att finna en lämplig avgränsning av uppgiftsskyldigheten i fråga om bostad på jordbruksfastighet –måste vara förenad med betydande svårigheter. Också vid tillämpning av begränsningsregeln och i sådana situationer då en skattskyldigs beskattningsbara inkomst i efterhand höjdes genom besvär av taxeringsintendent eller till följd av eftertaxering torde –menade utskottet –en tillämpning av urvalsmetoden komma att medföra komplikationer för såväl de skattskyldiga som de tillämpande myndigheterna.

Utskottet ansåg därför att förfarandet borde utformas enligt fastställelsemetoden. Samtidigt betonade utskottet starkt att det av hänsyn till såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna var viktigt att man så långt möjligt sökte tillgodose kravet på enkelhet i den praktiska tillämpningen. Detta krav ansåg utskottet så mycket mer angeläget som det nya regelsyste-

met kunde förväntas medföra merarbete såväl för skattemyndigheter som för vissa skattskyldiga.

Utskottet underströk särskilt att bestämmandet av UTB –även med tillämpning av fastställelsemetoden –till mycket stor del skulle ske maskinellt och att de skattskyldiga därför oftast inte skulle komma att behöva lämna fler uppgifter i deklarationen än de gjort hittills. Även i de fall då det för bestämmande av UTB krävdes särskilda upplysningar av den skattskyldige borde enligt utskottet uppgiftslämnandet kunna avsevärt begränsas och utskottet förutsatte att RSV genom olika åtgärder så långt möjligt skulle underlätta uppgiftslämnandet.

Även frågor gällande UTB för makar samt räntetillägg för bil i näringsverksamhet, för jordbrukares bostäder och för räntefria eller lågförräntade län har tidigare prövats av skatteutskottet. Allmänt har utskottet därvid framhållit att skatteförenklingskommitténs arbete kan komma att påverka också beräkningen av UTB. I fråga om rätt för makar att sinsemellan kvitta underskott mot överskott anförde utskottet i sitt betänkande SkU 1981/82:60 bl. a.

Utskottet vill med anledning av detta yrkande erinra om att sambeskattnings av makars B-inkomster i fortsättningen endast skall ske vid beräkning av tilläggsbelopp. En kvittning mellan makar skulle –som departementschefen framhåller –innebära att underskott skulle kunna komma att kvittas på olika sätt vid beräkning av underlagen för grundbelopp resp. tilläggsbelopp. Enligt utskottets mening bör –om rimliga enkelhetskrav skall kunna tillgodoses –rätten att avräkna underskott mot överskott vara individualiserad dvs. tillkomma den skattskyldige personligen. Bestämmelserna kan eljest komma att bli alltför svårtillämpade.

I fråga om räntetillägg för jordbrukares bostäder och för bil i näringsverksamhet framhöll utskottet i samma betänkande.

Den föreslagna begränsningen av underskottsavdragen berör normalt inte jordbrukares låneräntor för bostadsändamål, eftersom jordbrukarens bostadsbyggnad är att anse som en driftbyggnad i inkomstskattehänseende. En villaägares räntor däremot leder regelmässigt till underskott och påverkas därför direkt av avdragsbegränsningen. Med hänsyn härtill är det enligt utskottets mening motiverat att –på samma sätt som i fråga om bil i näringsverksamhet –göra ett räntetillägg för jordbrukarens bostadsbyggnad. Utskottet vill understryka att tillägget enligt förslaget uteslutande skall avse de räntekostnader som hänför sig till låneskulden i förvärvskällan.

I det fall en personbil, som redovisas som tillgång i enskild näringsverksamhet, används privat sker vid beskattningen en fördelning av kostnaderna mellan den privata användningen och den yrkesmässiga. Vid denna fördelning beaktas normalt inte eventuella räntekostnader, eftersom sådana kostnader f. n. alltid är avdragsgilla. Genom de nya reglerna om avdragsbegränsning kommer –om inte särskild hänsyn tas till ränteutgifterna –en näringsidkare i ett bättre läge än en löntagare med bilförmån i tjänsten. I värdet av denna förmån ingår ett särskilt finansieringstillägg motsvarande en schablonmässigt beräknad räntekostnad för bilförvärvet.

Räntetillägget för bil bygger, liksom löntagarens bilförmån, på en

schablon. Det ligger enligt utskottets mening i sakens natur att en sådan inte kan utformas med beaktande av förhållanden i enskilda fall.

I fråga om den av RSV anvisade schablonen för beräkning av räntetillägg framhöll utskottet vid förra riksmötet i sitt av riksdagen godkända betänkande SkU 1982/83:50.

RSV:s rekommendation bygger på en schablon som utgår från förutsättningen att tillgången inköpts för lånade medel. Som underlag för räntetillägg skall tas upp 80 % av anskaffningsvärdet och den beräknade räntan skall motsvara riksbankens diskonto vid beskattningsårets ingång + två procentenheter (vid 1984 års taxering 12 %). Räntetilläggets storlek blir sedan beroende av i vilken omfattning tillgången använts för privat bruk.

Enligt utskottets mening ligger det i sakens natur att en schablon av den här arten –om rimliga krav på enkelhet i tillämpningen skall tillgodoses –inte kan utformas med någon millimeterrättvisa. I normalfallen och på kortare sikt torde inte heller en tillämpning av RSV:s rekommendationer leda till några beloppsmässigt betydande räntetillägg för privat användning av bil e. d.

Med hänsyn till att det av RSV anvisade underlaget för tilläggsberäkningen skall tillämpas utan hänsynstagande vare sig till värdeminskning e. d. eller till den skattskyldiges inkomstförhållanden och faktiska räntekostnader vill utskottet inte bestrida att tilläggsberäkningen enligt schablonen i enskilda fall kan komma att leda till resultat som från rättvise- och skälighetssynpunkt är mindre tillfredsställande. Utskottet förutsätter därför att RSV fortlöpande följer tillämpningen av bestämmelserna och vid behov föreslår regeringen de ändringar i regelsystemet som kan visa sig motiverade.

Schablonavdrag i tjänst

Frågan om en begränsning av schablonavdraget i inkomstkällan tjänst prövades av riksdagen senast i december förra året. Ett motionsyrkande att schablonavdraget skulle maximeras till 500 kr. avstyrktes då av skatteutskottet med motiveringen att avdraget, om önskemålet om förenklingar skulle kunna tillgodoses, inte fick sättas för lågt och att en 1000-kronorsgräns fick anses innebära en skäligen avvägning. Utskottet erinrade också om att frågor om schablonavdrag o. d. föll inom skatteförenklingskommitténs utredningsuppdrag.

Riksdagen biföll skatteutskottets hemställan.

Löneavgift

Med anledning av ett vid innevarande riksmöte framställt motionsyrkande om slopande av löneavgiften framhöll skatteutskottet (SkU 1983/84:17) att riksdagen i samband med 1982 års skattereform under bred politisk enighet beslutat att reformens första steg skulle totalfinansieras genom införande av en allmän löneavgift och att motionärerna inte anfört några skäl som borde föranleda riksdagen att ändra ståndpunkt i denna fråga.

Riksdagen avslög motionsyrkandet.

Fackföreningsavgift

Motioner om upphävande av lagstiftningen om skattereduktion för fackföreningsavgift har behandlats av riksdagen vid flera tillfällen allt sedan den antogs hösten 1982 (prop. 1982/83:50 bilaga 2.1, SkU 15, rskr 106).

I sitt av riksdagen godkända betänkande 1982/83:50 anförde utskottet bl. a.

Frågan om den skattemässiga behandlingen av fackföreningsavgifter har varit föremål för utredning under en följd av år. Kritiken mot den tidigare gällande ordningen har –som utförligt redovisats i skatteutskottets betänkande SkU 1981/82:2 –framför allt riktat sig mot att behandlingen av medlemsavgifter resp. konfliktsättningar varit förmänligare för arbetsgivarorganisationer och deras medlemmar än för fackföreningar och deras medlemmar. Som skäl för kritiken har åberopats att arbetsgivarorganisationen använder endast en del av de inflytande avgifterna för konfliktändamål och således helt eller delvis kan finansiera den del av verksamheten som avser annat än ersättningar eller fonderingar för konfliktändamål med obeskattade medel.

Enligt skatteutskottets mening får genom den i höstas införda, begränsade skattereduktionen för fackföreningsavgift den sålunda kritiserade olikheten i beskattningshänseende mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas medlemsavgifter anses ha i huvudsak undanröjts. Utskottet vill emellertid ånyo understryka angelägenheten av att RSV och de fackliga organisationerna ser till att underlaget för skattereduktionen renodlas så att det uteslutande omfattar utgifter för rent facklig verksamhet.

De farhågor för den enskildes integritetsskydd som uttalas i motionerna finner utskottet betydligt överdrivna. Förslaget i propositionen innebär –som tidigare nämnts –att den skattskyldige antingen genom sin organisation eller själv kan ansöka om skattereduktion. Organisationen skall dessutom i god tid underrätta medlemmarna om storleken av den reduktionsgrundande avgiften, och dessa har då möjlighet att komma med erinringar mot beloppets storlek eller meddela att de inte önskar någon reduktion. Utskottet vill särskilt understryka att –vare sig yrkandet om skattereduktion framställs av den skattskyldige i deklARATIONEN eller hos den lokala skattemyndigheten eller av den skattskyldiges fackförening hos RSV –en anteckning om skattereduktionen kommer att återfinnas i skattelängden. Utskottet kan för sin del inte finna anledning till erinran mot detta. Var och en som vill undvika en sådan anteckning har ju möjlighet att avstå från skattereduktion.

När motioner i ämnet återkom i höstas avlogs de av riksdagen med samma motivering.

Barnpension

1972 års skatteutredning prövade i sitt slutbetänkande (SOU 1977:91) Översyn av skattesystemet också frågan om beskattning av barnpension. Utredningen framhöll i samband därmed bl. a. att samma beskattningsregler borde gälla oavsett om samhället trädde in genom bidragsförskott eller genom barnpension. Detta kunde åstadkommas antingen genom att bidragsförskottet gjordes skattepliktigt eller genom att barnpensionen, eventuellt i

förening med andra pensionsförmåner som tillkommer barn, undantogs från beskattning upp till nivån för bidragsförskottet. Med hänsyn till förestående utredningsarbete angående samhällets stöd till ensamstående föräldrar lade utredningen dock inte fram något förslag i frågan.

I sitt i september 1981 avlämnade slutbetänkande (SOU 1981:61) konstaterade pensionskommittén att det rent principiellt var rimligt att underhållsbidrag inte utgjorde skattepliktig intäkt, medan motsatsen var fallet i fråga om barnpension. Skälet härtill var –menade kommittén –att underhållsbidrag, med undantag för det allmänna avdrag om 3 000 kr. per år som medges i vissa fall, inte är avdragsgillt för den underhållsskyldige och att det följaktligen skall betalas av beskattad inkomst. Barnpension grundas däremot på arbetsgivaravgifter som inte har inkomstbeskattats hos den avlidne. Kommittén menade att man kan jämföra barnpension med en privat pensionsförsäkring, där premierna är avdragsgilla men där den utfallande pensionen beskattas. Det kunde därför enligt kommittén knappast hävdas att samstämmighet skulle uppkomma om barnpension helt undantogs från beskattning. De överväganden som kommittén redovisade i fråga om nivåerna för pension skedde under hänsynstagande till att barnpension i princip utgjorde skattepliktig inkomst för barnet och innebar en höjning av garantinivån för barnpension från folkpensioneringen i de fall då barnets föräldrar hade avlidit. En motsvarande höjning föreslogs beträffande garantinivåerna i situationer då barnet samtidigt hade rätt till antingen bidragsförskott i förhållande till båda sina föräldrar eller också bidragsförskott i förhållande till en förälder och barnpension efter den andra föräldern.

Inte heller pensionskommitténs förslag har ännu lett till lagstiftning. Avsikten är att efterlevandepensioneringen skall bli föremål för ytterligare överväganden. Direktiv för en kommitté håller f. n. på att färdigställas inom regeringskansliet.

Lön till barn

Frågan om avdrag för lön till barn har upprepade gånger prövats av riksdagen. Med anledning av ett motionsyrkande om en sänkning av åldersgränsen från 16 till 15 år hänvisade utskottet (SkU 1982/83:35) förra året till att fåmansföretagens skatteförhållanden var föremål för överväganden inom företagsskattekommittén och att ett ställningstagande till frågan om en sänkning av åldersgränsen för rätt till avdrag borde anstå i avvaktan på resultatet av kommitténs överväganden.

Riksdagen delade utskottets uppfattning och avslog motionen.

Internationellt biståndsarbete

Frågan om skattelättnad för gåvor till utvecklingsbistånd har under en följd av år prövats av skatteutskottet. Därvid har utskottet genomgående

intagit den ståndpunkten att den allmännyttiga verksamhet som ideella organisationer bedriver bl. a. med betydande insatser från enskilda personer, förtjänar stöd från samhällets sida. Utskottet har i sammanhanget framhållit att sådant stöd också utgår såväl genom bidrag från staten och kommunerna som i form av skattelättnader av olika slag. Däremot har utskottet ställt sig avvisande till tanken på en rätt till avdrag för gåvor till allmännyttiga ändamål. Utskottet har därvid bl. a. pekat på svårigheterna att åstadkomma en tillfredsställande gränsdragning mellan organisationer till vilka bidrag kan ges med avdragsrätt och övriga mottagare.

Vad särskilt angår frågan om den skattemässiga behandlingen av utvecklingsbistånd har utskottet också erinrat om (SkU 1982/83:50) att ett i proposition 1978/79:160 framlagt förslag om en begränsad avdragsrätt för gåvor till bl. a. internationellt biståndsarbete avvisats av riksdagen i enlighet med fem riksdagspartiers (s. m. c. vpk, apk) yrkande.

Kostnader på grund av sjukdom

Vid sin ofta återkommande behandling av frågor om avdrag för merkostnader på grund av sjukdom och om extra avdrag för gifta har utskottet framhållit (se bl. a. SkU 1982/83:41) att de schabloner och inkomstgränser som tillämpas för det extra avdraget fortlöpande har räknats upp av RSV och att reglerna sammanfattningsvis innebär att den som har låga inkomster och icke oväsentliga kostnader för sjukdom m. m. får extra avdrag med ett belopp som motsvarar de dubbla kostnaderna för sjukdomen och att avdraget trappas av vid stigande inkomster enligt en särskild tabell.

Utskottet har också förutsatt att RSV även i fortsättningen kommer att uppmärksamt följa utvecklingen på detta område och såvitt möjligt vidta kompletteringar av anvisningarna.

Vidare har utskottet uttalat (bl. a. SkU 1979/80:41) att en förbättring för dem som drabbas av kostnader för sjukdom och handikapp enligt utskottets mening bättre och enklare tillgodoses genom åtgärder på det sociala området än genom en svårbedömbart avdragsrätt vid beskattningen.

Utskottet har avstyrkt motioner i ämnet, och riksdagen har bifallit utskottets hemställan.

Utskottet

Skatteskalen m. m.

De motioner utskottet behandlar i detta betänkande tar bl. a. upp frågor med anknytning till den av riksdagen år 1982 beslutade skattereform som genomförs under inkomståren 1983–1985 (1984–1986 års taxeringar).

Av den redan lämnade redogörelsen (s. 11–17) framgår att så gott som samtliga de frågor som aktualiserats i motionerna tidigare behandlats av

riksdagen, flera så sent som i december förra året i samband med behandlingen av proposition 1983/84:69 om basenhet för åren 1984 och 1985. Det gäller bl. a. skatteskalen för inkomståret 1985, där c och fp i motionerna 2525 resp. 1501 återkommer med sina yrkanden att skalan skall bestämmas i enlighet med 1982 års riksdagsbeslut, fp med den ändringen dock att basenheten fastställs på grundval av fullt inflationsskydd. Samma yrkande ställer m i sin partimotion 747, som vidare innehåller yrkanden att begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde slopas och att marginalskattespärren bestäms till 75 % för inkomståret 1985 och spärrbeloppet vid tillämpning av begränsningsregeln likaledes till 75 % fr. o. m. 1986 års taxering. M yrkar också att statlig inkomstskatt skall tas ut enligt en skala som i förhållande till den av riksdagen i höstas beslutade innebär en sänkning av skattesatserna med mellan 4 och 10 procentenheter i inkomstskiktet 16–24 basenheter, 5 procentenheter i skiktet 26–30 basenheter och likaledes 5 procentenheter i skiktet över 45 basenheter. I m-motionen återfinns också ett yrkande som avser sänkt skatteuttag i inkomstskiktet 9–12 basenheter. Detta yrkande framställs under förutsättning att riksdagen bifaller ett i motionen framställt yrkande om grundavdrag för barn vid den kommunala taxeringen. Sistnämnda båda yrkanden behandlar utskottet i annat sammanhang. Detsamma gäller ett yrkande i fp-motionen 2079 om höjning av statsskatten med 2 procentenheter i inkomstskiktet 1–4 basenheter. Höjningen är avsedd att finansiera en del av kostnaderna för ett av fp i samma motion framställt yrkande om skattereduktion för barn. Detta yrkande behandlar utskottet i annat sammanhang.

Vpk återkommer i motion 1142 med sitt krav på en skatterabatt på inkomst före underskottsavdrag. Rabatten skall börja utgå i inkomstskikt över 30 000 kr., nå sitt maximum, 1 200 kr., vid inkomster mellan 90 000 och 100 000 kr. och sedan successivt avtrappas. Vid 120 000 kr. skall ingen rabatt erhållas.

Som tidigare nämnts har frågan om skatteskalen och dess utformning för inkomståret 1985 prövats av riksdagen så sent som i december förra året. Riksdagen godtog då i enlighet med skatteutskottets hemställan ett regeringsförslag som innebär en begränsning av inflationskyddet för 1985 till ca 3 % och en höjning av procentsatsen för grundbeloppet i inkomstskiktet 18–21 basenheter. Enligt utskottets mening har ingenting framkommit som ger riksdagen anledning att nu frånträda sin tidigare uppfattning i denna fråga. Utrymmet för skattesänkningar är inte större nu än för några månader sedan. Med hänsyn härtill och då ännu inte ens det andra steget i 1982 års skattereform avseende 1984 års inkomster till fullo finansierats saknas anledning att nu besluta ytterligare nedsättningar av skatterna för 1985. Utskottet avstyrker följaktligen samtliga nu aktuella motionsyrkanden avseende skatteskalen för 1985. Utskottet avstyrker också yrkandena i motion 747 om ett slopande av begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde och om en maximering av marginalskattespärren och av

spärrbeloppet i begränsningsregeln.

I moderaternas partimotion 747 yrkas också att det inom den nu avvecklade underskottsavdragskommittén tidigare bedrivna arbetet i syfte att komma till rätta med otillbörliga underskottsavdrag skall återupptas.

Som utskottet tidigare framhållit har denna kommittés uppgifter övertagits av företagsskattekommittén och bostadskommittén. Motionen i denna del är således tillgodosedd och utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Beräkning av UTB

1982 års skattereform innebär som tidigare nämnts en begränsning av underskottsavdragens skattemässiga värde. Denna begränsning åstadkommer man genom att dela upp den statliga inkomstskatten i två delar, grundbelopp och tilläggsbelopp, av vilka tilläggsbeloppet beräknas på ett särskilt underlag (UTB), motsvarande den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten ökad med medgivna underskotts- och förlustavdrag samt i vissa fall s. k. räntetillägg. Tilläggsbelopp utgår bara i den mån UTB överstiger en viss nivå (den s. k. brytpunkten). En utförligare redogörelse för bestämmelserna om beräkning av UTB lämnas på s. 6–7 ovan.

I flera motioner kritiseras reglerna om UTB från såväl materiella som formella utgångspunkter. Kritiken i centerpartimotionerna 1129 (hänv. 1363) och 1457 gäller beräkningen av räntetillägg för bil och för bostadsbyggnad i jordbruk. Motionärerna anser det orimligt att räntetillägget för bil skall beräknas på 80 % av bilens inköpspris under hela innehavstiden och oavsett bilens standard. De begär i motionerna att riksdagen skall som sin mening ge regeringen till känna att räntetillägget för bil bör beräknas på bilens värde efter avskrivning och efter en ränta som relateras till det diskonto som gäller vid beskattningsårets ingång. Motionärerna anser vidare att bestämmelserna om räntetillägg för bostadsbyggnad innebär att även räntekostnader som avser investeringar i jordbruksdriften kan medföra räntetillägg. De begär därför –såvitt nu är i fråga –en översyn av dessa bestämmelser.

Även i motion 2162 av Stig Josefson m. fl. (c) kritiseras räntetilläggsreglerna. Motionärerna anser det inte rimligt att man, samtidigt som man söker förenkla deklaraionsförfarandet för personer med tjänsteinkomster, utökar och försvårar förfarandet för övriga skattskyldiga. De menar att regeringen –om bestämmelserna över huvud taget skall finnas kvar –måste vidta åtgärder för att förenkla uppgiftslämnandet. Förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m) slutligen har i motion 1494 framställt vissa alternativa yrkanden till moderaternas huvudkrav i motion 747 om slopande av begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde. Yrkandena innebär, att makar vid beräkning av UTB skall ha rätt att sinsemellan kvitta såväl överskott av kapital mot underskott av schablontaxerad fastighet som överskott mot underskott av samma förvärvskälla, att något tillägg inte skall ske vare sig för de ränteutgifter som belöper på bostadsdelen i en

jordbruksfastighet eller för beräknad ränta på bil som utgör inventarium i näringsverksamhet och att räntetillägg för lån mot låg eller ingen ränta skall kunna räknas av från överskott av kapital och kvittas mot underskott på schablontaxerad fastighet.

Motionsyrkanden av samma innebörd som de nu aktuella har tidigare prövats av utskottet, dels i samband med 1982 års inkomstskattereform, dels vid förra riksmötet med anledning av följdlagstiftning till denna reform. En redogörelse för utskottets ställningstaganden i fråga om de olika yrkandena och skälen härför –vilka godtagits av riksdagen –lämnas på s. 12 ff i detta betänkande.

Utskottet vidhåller sin principiella uppfattning i dessa frågor men vill härutöver framhålla följande. Utskottet anförde vid sin prövning av motioner rörande UTB förra året att det av hänsyn till såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna är angeläget att man så långt möjligt söker tillgodose kravet på enkelhet i den praktiska tillämpningen. Av naturliga skäl har man ännu bara en begränsad erfarenhet av de nya bestämmelsernas praktiska tillämpning. Enligt utskottets uppfattning torde dock avsevärda förenklingar kunna göras i systemet. Det måste vara ett krav att de skatteintäkter som de nya reglerna om UTB medför för statsverket står i rimlig proportion till de betydande administrativa och andra kostnader som en tillämpning av UTB enligt fastställelsemetoden drar med sig. Det är också angeläget att man så långt det är möjligt tillgodoser kravet på rättvisa och likformighet vid taxeringen. Enligt utskottets mening kan från dessa utgångspunkter kritik riktas mot de nya bestämmelserna, bl. a. när det gäller räntetillägg för lån mot låg eller ingen ränta, för bil i näringsverksamhet och i vissa fall för bostad i jordbruk. Utskottet har också förståelse för den kritik som riktas mot den procentsats som valts när det gäller att bestämma den del av bilens inköpspris som läggs till grund för beräkning av räntetillägg.

Utskottet vill med det anförda ånyo understryka angelägenheten av att RSV genom olika åtgärder söker underlätta uppgiftslämnandet och föreslår de ändringar i regelsystemet och vidtar de justeringar av anvisningarna som kan visa sig påkallade.

Vad utskottet anförde bör ges regeringen till känna.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna.

Schablonavdrag i tjänst

I samband med 1982 års riksdagbeslut ersattes det dåvarande avdraget om 100 kr. i inkomstlaget tjänst med ett schablonavdrag om 1 000 kr., dock högst 5 % av intäkten.

Moderaterna återkommer i motion 747 med ett tidigare flera gånger framställt yrkande att avdraget begränsas till 500 kr.

Höjningen av schablonavdraget tillkom som ett led i strävandena att förenkla taxeringen. Om önskemålet om förenklingar verkligen skall kunna

tillgodoses torde avdraget snarare behöva höjas än sänkas. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av skatteförenklingskommitténs arbete är utskottet inte berett medverka till en ändring av schablonavdraget som f. ö. tillämpas första gången vid årets taxering. Utskottet avstyrker följaktligen motion 747 också i denna del.

Fackföreningsavgift

Enligt en av riksdagen hösten 1982 antagen lag är fysisk person fr. o. m. 1984 års taxering berättigad till skattereduktion för medlemsavgift till arbetstagarorganisation med 40 % av ett underlag om högst 1 200 kr. Reduktionsbeloppet är således maximerat till 480 kr. och beräknas av skattemyndigheterna med ledning av uppgifter som inhämtats från fackföreningarna. Skattereduktion kan den skattskyldige begära antingen genom sin organisation eller genom egen ansökan till lokal skattemyndighet. Däremot har det av administrativa skäl – bl. a. det stora antalet fackföreningsanslutna skattskyldiga – ansetts olämpligt att den skattskyldige i deklarationen skall styrka sin rätt till reduktion med kvitto.

I partimotionerna 747 från m och 2525 från c yrkas att lagstiftningen upphävs fr. o. m. 1986 års taxering. Samma yrkande återfinns i motion 1471 av Inger Koch (m). Hon begär alternativt att reduktion skall medges endast i sådana fall då yrkande härom framställts i deklarationen och menar att central dataregistrering av ca 3,8 miljoner medborgares fackliga förenings-tillhörighet inte bör få förekomma.

Catarina Rönnung m. fl. (s) begär i motion 1481 ett klarläggande av förutsättningarna för att sådana ideella sammanslutningar av upphovsmän, fotografer eller utövande konstnärer som enligt sina stadgar har till uppgift att företräda medlemmarna i fackliga frågor jämställs med arbetstagarorganisation vars medlemmar är berättigade till skattereduktion för fackföreningsavgift.

Frågan om skattereduktion för fackföreningsavgift har prövats vid flera tillfällen alltsedan lagstiftningen antogs hösten 1982. Med anledning av motionsyrkanden om slopande av reduktionsrätten har utskottet uttalat den meningen att den tidigare under en följd av år kritiserade olikheten i beskattningshänseende mellan arbetsgivarnas och arbetstagarernas medlemsavgifter fick anses ha i huvudsak undanröjts genom den begränsade skattereduktionen för fackföreningsavgift. Utskottet anser sig sakna anledning att nu frånträda denna av riksdagen godkända uppfattning.

Utskottet anser inte heller att ansökan om skattereduktion bör göras i deklarationen. Som utskottet tidigare anfört bör av administrativa skäl skattereduktionen ske centralt genom ADB-behandling i samband med skattedebiteringen. Den enskildes integritetsskydd får med det rådande systemet anses tillfredsställande tillgodosett. Vare sig yrkandet om skattere-

duktion framställs av den skattskyldige i deklarationen eller hos den lokala skattemyndigheten eller av fackföreningen hos RSV kommer man inte ifrån att göra en anteckning om reduktionen i skattelängden, och den som vill slippa en sådan anteckning har ju möjlighet att avstå från skattereduktion. Utskottet avstyrker följaktligen också andrahandsyrkandet i motion 1471.

Rätten till skattereduktion för fackföreningsavgift gäller och bör enligt utskottets mening uteslutande gälla arbetstagares avgift till fackförening. En utvidgning av reduktionsrätten i enlighet med intentionerna i motion 1481 skulle innebära att även avgifter som erläggs till branschorganisationer skulle berättiga till skattereduktion. En sådan utvidgning av reduktionsrätten är utskottet inte berett medverka till och utskottet avstyrker därför motionen.

Löneavgift

Moderaterna yrkar i motion 2032 att den 2-procentiga löneavgift som infördes i samband med 1982 års skattereform slopas. Samma yrkande ställer Hans Nyhage och Arne Svensson (båda m) i motion 2516.

Som utskottet tidigare i olika sammanhang framhållit var syftet med löneavgiften att finansiera skattereformens första steg avseende inkomståret 1983. När riksdagsbeslutet togs rådde bred politisk enighet om att denna del av skattereformen skulle totalfinansieras med en löneavgift. Någon anledning att i efterhand ändra finansieringsbeslutet föreligger enligt utskottets mening inte, varför utskottet avstyrker motion 2032 i denna del och motion 2516.

Riktlinjer för skattepolitiken

I fyra motioner ställs yrkanden avseende skattepolitikens framtida inriktning.

Moderaterna begär i motion 747 ett tillkännagivande av innebörd att den statliga inkomstskatten på lång sikt bör avskaffas utom för höga inkomster och på kortare sikt göras proportionell i låga och vanliga inkomstlägen, marginalskatterna sänkas och hänsyn vid beskattningen tas till försörjningsbörda.

Centern begär i sin partimotion 2525 också ett tillkännagivande. Målsättningen med 1982 års skattereform måste enligt motionärerna fullföljas, vilket innebär att år 1985 80 % av alla heltidsarbetande eller 90 % av alla skattskyldiga skall ha en marginalskatt om högst 50 % vid en kommunal utdebitering om 30 skattekronor.

I folkpartiets partimotion 1501, som också den utmynnar i en begäran om tillkännagivande, framhålls bl. a. att tyngdpunkten i fördelningspolitiken bör ligga på endera skattereglerna eller bidragssystemet, att marginalskatterna bör sänkas även efter 1985 och att skattetrycket bör anpassas till försörjningsbördan.

Vpk vill i motsats till m. c och fp skärpa progressionen vid beskattningen och begär i motion 1142 dessutom höjda skatter på kapitalvinster, förmögenheter och bolag, tak för ränte- och underskottsavdrag, slopande av mervärdeskatten på mat och hårdare kamp mot skatteflykt och skattefusk.

Med hänsyn till att 1982 års skattereform först genom riksdagsbeslutet i december förra året erhållit sin slutliga utformning saknas enligt utskottets mening anledning att redan nu och i rådande ekonomiska läge binda sig för långsiktiga skattesänkningar. Enligt utskottets mening bör frågor som gäller skatterna för år 1986 och senare rimligen anstå. Utskottet vill i sammanhanget crinra om att riksdagen ännu inte tagit slutlig ställning till frågan om finansieringen av de båda sista stegen av 1982 års skattereform.

Underlag för hur skattepolitiken bör utformas för de närmaste åren saknas därför, och utskottet är inte heller berett att f. n. ställa sig bakom krav på långtgående skattesärpningar. Härtill kommer att resultatet av skatteförenklingsskommitténs arbete ännu inte föreligger. Vad särskilt gäller frågan om mervärdeskatten på livsmedel vill utskottet peka på att utredningen om differentierad mervärdeskatt i betänkandet (SOU 1983:54) avstyrkt att mervärdeskatten sänks eller slopas för mat. Vilka åtgärder som bör tillgripas i kampen mot skatteflykt och skattefusk finns det anledning återkomma till när det slutliga resultatet av de många förslag kommissionen mot ekonomisk brottslighet lagt fram föreligger. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

Vårdbidrag

Vårdbidraget till handikappat barn utgör skattepliktig och pensionsgrundande inkomst. En viss del av bidraget, högst ett belopp motsvarande 63 % av basbeloppet, kan bestämmas som skattefri ersättning för merkostnader.

Förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m) anser att den del av ett vårdbidrag till handikappat barn som betalas ut till någon som ersätter den ordinarie vårdnadshavaren och som motsvarar kostnader för erforderlig vård och tillsyn av barnet bör undantas från beskattning. Hon begär i motion 1493 skyndsamt lagändring av sådant innehåll och motiverar sitt yrkande bl. a. med att ett förvärvsarbete i många fall kan vara en förutsättning för att gravt handikappade barns föräldrar psykiskt skall orka med att själva ta hand om barnen. Vårdbidraget kan då –menar motionären –sägas bli beskattat på toppen av förvärvsinkomsten som en extra inkomst och det som återstår efter skatt räcker inte som bidrag till den anställde ersättaren.

Att vårdbidraget utgår till vårdnadshavaren som en delvis skattepliktig ersättning skall ses mot bakgrund av önskemålet att bidraget skall berättiga till sjukpenning och pension. Vårdbidraget är inte jämförbart med anställningsinkomst utan utgör en ersättning till vårdnadshavaren för det arbete och de kostnader som barnets handikapp medför. I den mån vårdbidraget anses otillräckligt för att täcka kostnader av den art motionären avser bör den

skattefria delen av bidraget räknas upp. Frågan om bidragets storlek och utformning ligger utanför skatteutskottets bedömning. Mot den här bakgrunden är utskottet inte berett att medverka till att skattereglerna ändras och avstyrker således motionen.

Barnpension m. m.

Barnpension utgör skattepliktig intäkt av tjänst. Bidrag till barns underhåll är däremot inte skattepliktigt vare sig det utgår som underhållsbidrag eller i form av bidragsförskott. I tre motioner, 302 av Martin Olsson och Gunhild Bolander (båda c), 1483 av Kenth Skårvik och Lars Ernestam (båda fp) samt 2145 av Karin Ahrland (fp) framhålls att den skattemässiga behandlingen av barnpension leder till orättvisor mellan barn som uppbär barnpension och andra barn. Man pekar bl. a. på sådana fall då barnen feriearbetar och då ett barn med barnpension –i motsats till andra barn –får betala en del av sin ferieinkomst i skatt. Motionerna utmynnar i yrkanden om skattefrihet –helt eller delvis –för barnpension, alternativt ferieinkomst. Anita Bråkenhielm (m) vill i motion 748 ha en förändring av arbetstagarbegreppet så att en arbetsgivares eget barn vid anställning inte diskrimineras i förhållande till annans. Vad motionären syftar till är en utvidgning av möjligheterna att erhålla avdrag för värdet av arbete som i en skattskyldigs förvärvsverksamhet utförs av den skattskyldiges barn.

Frågan om den skattemässiga behandlingen av barnpension har vid upprepade tillfällen prövats av riksdagen. En redogörelse för den tidigare riksdagsbehandlingen m. m. lämnas på s. 15 f. i detta betänkande.

Av denna redogörelse framgår att det är regeringens avsikt att ytterligare utreda frågan om efterlevandepensioneringens utformning och att direktiv för en sådan utredning f. n. utarbetas inom socialdepartementet. Utskottet, som förutsätter att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt, anser sig i avvaktan på resultatet av detta arbete böra avstyrka bifall till motionerna 302, 1483 och 2145. Utskottet är inte heller berett medverka till en förändring av arbetstagarbegreppet i enlighet med yrkandet i motion 748 och avstyrker följaktligen bifall även till denna motion.

Kostnader på grund av sjukdom

I motionerna 2151 av tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson och Kenth Skårvik (båda fp) samt 2156 av Jan Hyttring (c) aktualiseras frågor om skattelättnader vid sjukdom. Motionärerna i den förra motionen anser att frågan om skattereduktion för diabetes och tarm- och magsjukas merkostnader för dietisk kost bör utredas, medan Jan Hyttring begär lagstiftning om att psoriasisjuk skall medges avdrag vid taxeringen för faktiska merkostnader på grund av sjukdomen. Han vill också att bedömningen av gift skattskyldigs avdrag för sådana kostnader skall ske individuellt och utan hänsynstagande

till andre makens inkomst och förmögenhet. Slutligen vill han att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att en psoriasispatient har en genomsnittlig årskostnad på grund av sin sjukdom om ca 7 000 kr.

Kostnader för sjukdom är i princip inte avdragsgilla vid beskattningen men den som har låg inkomst och icke oväsentliga kostnader för sjukdom är berättigad till ett extra avdrag som fortlöpande räknas upp av RSV.

Utskottet vill med anledning av motionerna erinra om att frågan om det extra avdraget tagits upp av skatteförenklingskommittén.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna.

Internationellt biståndsarbete

I partimotionen 598 yrkar folkpartiet att gåvor till organisationer som driver ideell eller humanitär verksamhet med internationell inriktning skall vara avdragsgilla vid beskattningen.

Yrkanden av samma och liknande innebörd har under en följd av år avisats av riksdagen med motiveringen bl. a. att ändamål av den här arten bör främjas genom direkta bidrag till verksamheten och inte genom en avdragsrätt vid beskattningen för enskilda personer. Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga och avstyrker således motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *skatteskala, underskottsavdrag och begränsningsregel* att riksdagen avslår motionerna 1983/84:747 yrkande 2 (delvis) och yrkandena 3, 4, 6 och 7, 1983/84:2525 yrkandena 2 och 3, 1983/84:1501 yrkandena 3 och 4 samt 1983/84:1142 yrkande 6,
2. beträffande *UTB* att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1129 yrkande 1 a och yrkande 13 i motsvarande del, 1983/84:1457 yrkande 1 a och yrkande 9 i motsvarande del, 1983/84:1494 och 1983/84:2162 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.
3. beträffande *schablonavdrag i inkomstskällan tjänst* att riksdagen avslår motion 1983/84:747 yrkande 8,
4. beträffande *fackföreningsavgift* att riksdagen avslår motionerna 1983/84:747 yrkande 9, 1983/84:2525 yrkande 6, 1983/84:1471 och 1983/84:1481,
5. beträffande *löneavgift* att riksdagen avslår motionerna 1983/84:2032 yrkande 7 och 1983/84:2516,
6. beträffande *utredning om underskottsavdrag* att riksdagen avslår motion 1983/84:747 yrkande 5.

7. beträffande *skattepolitikens inriktning*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:747 yrkande 10, 1983/84:2525 yrkande 1, 1983/84:1501 yrkandena 1, 2 och 5 och 1983/84:1142 yrkandena 1, 2, 3 och 7,
8. beträffande *vårdbidrag*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1493,
9. beträffande *barnpension m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:302, 1983/84:1483 och 1983/84:2145,
10. beträffande *arbetstagarbegreppet*
att riksdagen avslår motion 1983/84:748,
11. beträffande *kostnader på grund av sjukdom*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:2151 och 1983/84:2156,
12. beträffande *gåvor till internationellt biståndsarbete*
att riksdagen avslår motion 1983/84:598.

Stockholm den 15 mars 1984

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m)*, Olle Westberg (s), Hagar Normark (s)*, Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s) och Anna Lindh (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

Skatteskala, underskottsavdrag och begränsningsregel (mom. 1)

1. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Som tidigare" och slutar överst på s. 19 med "i begränsningsregeln" bort ha följande lydelse:

Det avgörande motivet för en marginalskattesänkning är att stimulera arbete, sparande och företagande. Det är därför en marginalskattereform är en central del i arbetet på att återställa balansen i svensk ekonomi. En varaktig förbättring av den svenska ekonomins produktionsförmåga kan inte

åstadkommas utan att marginalskatterna sänks.

På sikt kommer en marginalskattesänkning att betala sig själv genom positiva effekter på arbete, investeringar och sparande.

Den statliga inkomstskatteskalen för 1985 bör därför justeras så att de ursprungliga intentionerna bakom trepartiregeringens handlingsprogram från 1981 uppfylls. Det innebär att den högsta marginalskattesatsen skall vara 75 % och att gränsen för 50 % marginalskatt skall gå vid 18 basenheter. Marginalskattetaketen skall därmed sänkas till 75 % och begränsningsregeln få motsvarande utformning.

Utskottet tillstyrker således att skatteskalen för inkomståret 1985 får den utformning som föreslås i motion 747. Det innebär att utskottet biträder yrkandet att basenheten för år 1985 bestäms till 8 200 kr., att begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde upphävs och att fullt inflations-skydd för skatteskalen återinförs fr. o. m. inkomståret 1985. Förslag till ny skatteskala bör snarast föreläggas riksdagen.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:747 yrkande 2 (delvis) samt yrkandena 3, 4, 6 och 7, 1983/84:2525 yrkandena 2 och 3, 1983/84:1501 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motion 1983/84:1142 yrkande 6 hos regeringen begär förslag till skatteskala för inkomståret 1985 i enlighet med vad i motion 1983/84:747 anförts,

2. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Som tidigare" och slutar överst på s. 19 med "i begränsningsregeln" bort ha följande lydelse:

Skattesystemet bör vara så utformat att skatt tas ut efter bärkraft och att arbete, sparande och investeringar stimuleras. Skattesystemet är det politiska medel som kraftigast påverkar människors ekonomiska handlande. Det är därför av avgörande betydelse för möjligheterna att uppnå ekonomisk balans i Sverige att skattesystemets styreffekter är från samhällsekonomisk synpunkt riktiga.

Den överenskommelse om skatterna för inkomståren 1983–1985 som år 1981 träffades av s, c och fp utgjorde enligt utskottets mening ett värdefullt led i en skatteomläggning avsedd att stimulera arbete och produktion. Överenskommelsens intentioner bör därför fullföljas. Utskottet tillstyrker således yrkandena i motionerna 1501 och 2525 att skatteskalen anpassas till den ursprungliga nivån. Det innebär att basenheten för 1985 bestäms till 8 100 kronor. Förslag om ny skala bör så snart som möjligt föreläggas riksdagen.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1501 yrkandena 3 och 4, 1983/84:2525 yrkandena 2 och 3 och 1983/84:747 yrkande 2 (delvis), 3, 4, 6 och 7 samt med avslag på motion 1142 yrkande 6 hos regeringen begär förslag till skatteskala för inkomståret 1985 i enlighet med vad i motion 1983/84:2524 anförts,

3. Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Som tidigare" och slutar överst på s. 19 med "i begränsningsregeln" bort ha följande lydelse:

Skattesystemet bör vara så utformat att skatt tas ut efter bärkraft och att arbete, sparande och investeringar stimuleras. Skattesystemet är det politiska medel som kraftigast påverkar människors ekonomiska handlande. Det är därför av avgörande betydelse för möjligheterna att uppnå ekonomisk balans i Sverige att skattesystemets styreffekter är från samhällsekonomisk synpunkt riktiga.

Den överenskommelse om skatterna för inkomstären 1983-1985 som år 1981 träffades av s, c och fp utgjorde enligt utskottets mening ett värdefullt led i en skatteomläggning avsedd att stimulera arbete och produktion. Överenskommelsens intentioner bör därför fullföljas. Utskottet tillstyrker således yrkandena i motionerna 1501 och 2525 att skatteskalen anpassas till den ursprungliga nivån. Det innebär att basenheten för 1985 bestäms till 8 100 kr. Skatteskalen måste därefter inflationsskyddas fullt ut. Förslag om ny skala bör så snart som möjligt föreläggas riksdagen.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1501 yrkandena 3 och 4, 1983/84:2525 yrkandena 2 och 3 och 1983/84:747 yrkande 2 (delvis), 3, 4, 6 och 7 samt med avslag på motion 1142 yrkande 6 hos regeringen begär förslag till skatteskala för inkomståret 1985 i enlighet med vad i motion 1983/84:1501 anförts,

Schablonavdrag i inkomstkällan tjänst (mom. 3)

4. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 20 med "Höjningen av" och slutar på s. 21 med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i och för sig förståelse för önskemålet om förenklingar i taxeringsarbetet. Detta måste emellertid vägas mot rättvisekrav. Det torde knappast kunna bestridas att ett schablonavdrag om 1 000 kr. i inkomstkällan tjänst ger många skattskyldiga en överkompensation för kostnader för

intäkternas förvärvande. Kostnaderna är också betydande –ca 700 milj. kr. per år –i jämförelse med ett schablonavdrag på 500 kr. Avdraget kan också sägas strida mot principen att skatt skall tas ut efter förmåga. En 500-kronorsgräns innebär enligt utskottets uppfattning en lämpligare avvägning. Utskottet tillstyrker alltså bifall till motion 747 i denna del. Förslag till lagändring bör så snart som möjligt föreläggas riksdagen.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motion 1983/84:747 yrkande 8 hos regeringen begär att ett förslag om begränsning av schablonavdraget i inkomstkällan tjänst till 500 kr. så snart som möjligt föreläggs riksdagen,

Fackföreningsavgift (mom. 4)

5. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Karl Björzén (m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 21 med "Frågan om" och slutar på s. 22 med "därför motionen" bort ha följande lydelse.

Riksdagen begärde under hösten 1981 i enlighet med ett enigt skatteutskotts hemställan en fullständig redovisning och kartläggning av bl. a. de konfliktbidrag som betalas ut av fackföreningar och arbetsgivarorganisationer och storleken av dessa i förhållande till de sammanlagda medlemsavgifterna. I samband härmed uttalade riksdagen att en sådan kartläggning borde äga rum innan riksdagen tog slutlig ställning till frågan om medlemsavgifternas behandling i skattehänseende. Denna begäran av riksdagen har regeringen ännu inte tillmötesgått. Härigenom saknas enligt utskottets mening en väsentlig förutsättning för att bibehålla lagstiftningen om skattereduktion för fackföreningsavgift.

När skattereduktionen för fackföreningsavgift infördes skedde det utan den beredning som regeringsformen föreskriver. Bl. a. underlät regeringen att inhämta lagrådets uppfattning i frågan. Inte heller integritetsfrågan var tillfredsställande utredd.

Mot den nu angivna bakgrunden och då det torde vara förenat med avsevärda svårigheter att renodla avgiften till att omfatta uteslutande utgifter för rent facklig verksamhet anser utskottet att lagstiftningen bör upphävas. En sådan åtgärd är i den rådande samhällsekonomiska situationen motiverad också av besparingskäl. Utskottet tillstyrker alltså yrkandena om slopande av skattereduktionen för fackföreningsavgift.

Förslag av den innebörden bör snarast föreläggas riksdagen. Av vad utskottet anfört framgår att utskottet inte är berett medverka till en utvidgning av reduktionsrätten. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 1481.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:747 yrkande 9, 1983/84:2525 yrkande 6 och 1983/84:1471 samt med avslag på motion 1983/84:1481 hos regeringen begär förslag snarast om upphävande av lagen (1982:1193) om skattereduktion för fackföreningsavgift,

Löneavgift (mom. 5)

6. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion 2516" bort ha följande lydelse:

Den löneavgift om 2 % som infördes 1 januari 1983 avsåg att finansiera skattereformen för inkomståret 1983. Det antogs därvid att löneskatten i avtalsuppgårelsen mellan arbetsmarknadens parter skulle komma att avräknas mot tillgängligt löneutrymme. Så synes dock knappast ha skett, varigenom löneskatten medför ökade kostnader för förctagen och därigenom också leder till minskad sysselsättning.

Moderata samlingspartiet har anvisat vägar hur en marginalskaftereform finansieras genom besparingar i de offentliga utgifterna. Utskottet delar uppfattningen om finansieringen och tillstyrker således motion 2032 i denna del och motion 2516.

Förslag om en avveckling av löneskatten bör snarast föreläggas riksdagen.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motion 1983/84: 2032 yrkande 7 och motion 1983/84:2516 hos regeringen begär förslag snarast om upphävande av lagen (1982:423) om allmän löneavgift,

Utredning om underskottsavdrag (mom. 6)

7. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "därför motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

I motionen påtalas det olyckliga i att avdragsbegränsningen generellt slår mot alla underskottsavdrag. Då det är angeläget att motverka underskottsavdrag som kan betraktas som otillbörliga bör enligt motionärerna den nerlagda underskottsavdragskommittén som sysslade med dessa frågor återuppta sin verksamhet. Utskottet delar denna uppfattning och tillstyrker således motion 747 i denna del.

dels att utskottet under mom. 6 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:747 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna att det utredningsarbete som tidigare bedrevs inom underskottsavdragskommittén i syfte att komma till rätta med otillbörliga underskottsavdrag snarast bör återupptas,

Skattepolitikens inriktning (mom. 7)

8. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "behandlade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Till följd av att skattetrycket oavbrutet stegrades fram till mitten av 1970-talet ökade den samlade inkomstskattebelastningen kraftigt. Därmed steg marginalskatterna snabbt också i vanliga inkomstlägen. Denna utveckling blev särskilt markerad sedan 1971 års skatteomläggning genomförts.

Genom kombinationen av en hög inflationstakt och de stegrade marginalskatterna i början av 1970-talet tvingades regeringen att så gott som varje år genomföra skatteomläggningar. Dessa utformades oftast så att skattesatserna i lägre inkomstlägen sänktes, medan de höjdes för vanliga inkomsttagare och i höga inkomstlägen. Därmed skärptes marginalskatterna ytterligare.

Utformningen av inkomstskatten skapar också orättvisor mellan jämförbara inkomsttagare. Den starka progressionen, tillsammans med att skatteuttaget normalt beräknas per kalenderår, leder exempelvis till att deltidsarbete blir lägre beskattat per arbetad timme än samma arbete utfört på heltid och att den som enbart arbetar del av år också får betydligt lägre skatt.

Genom den starka progressionen blir skattebelastningen på en hushållsinkomst högre ju ojämnare den är fördelad inom familjen. Hårdast drabbas de som lever på huvudsakligen en enda inkomst. Detta missgynnar särskilt flerbarnsfamiljer och familjer i glesbygd.

Vid inkomstbeskattningen tas heller inte hänsyn till hur många som skall leva på en familjeinkomst –endast till hur många som tjänar in den. Detta strider mot principen om skatt efter bärkraft.

De problem som orsakas av inkomstbeskattningens utformning leder i allt större utsträckning till såväl skatteflykt som skattefusk. Genom skatteplanering utnyttjas de lagliga möjligheterna att undgå eller skjuta upp skatt maximalt.

Enligt utskottets mening är det angeläget att det samlade skattetrycket även efter det att nu pågående skattereformer slutförts planmässigt sänks. En viktig åtgärd är därvid att reducera inkomstskatten. Det långsiktiga målet bör vara att den statliga inkomstskatten, som med tiden fått allt mindre

statsfinansiell betydelse, avskaffas utom för höga inkomster. Samtidigt bör statsbidragen till kommunerna, som i dag uppgår till betydligt högre belopp än hela den statliga inkomstskatten, successivt avvecklas med undantag för en skatteutjämning mellan kommunerna, som ger dem mer likvärdiga förutsättningar.

Det skattepolitiska reformarbetet måste påbörjas omedelbart och på detta område inriktas på att göra inkomstskatten i stort sett proportionell i låga och vanliga inkomstlägen.

Den statliga skatteskalen skall 1985 uppfylla de målsättningar som uppställdes i trepartiregeringens handlingsprogram 1981. Det innebär att gränsen för 50 % marginalskatt höjs med 2 basenheter (ca 16 000 kr.) och att den maximala marginalskatten detta år blir 75 %.

Marginalskattesänkningarna måste sedan fortsätta så att de långsiktiga skattepolitiska målen kan uppnås. Ett delmål bör vara att flertalet heltidsarbetande har en marginalskatt på högst 40 % och att marginalskattetaket är högst 70 %.

dels att utskottet under mom. 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 747 yrkande 10, med anledning av motionerna 1983/84:1501 yrkandena 1, 2 och 5 och 1983/84:2525 yrkande 1 samt med avslag på motion 1983/84:1142 yrkandena 1, 2, 3 och 7 som sin mening ger regeringen till känna vad i motion 1983/84:747 anförts om skattepolitikens inriktning.

9. Stig Josefson och Ingemar Hallenius (båda c) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "behandlade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Enligt skatteutskottets mening är det angeläget att 1982 års skattereform fullföljs. Målet för reformen innebär att år 1985 vid en kommunal utdebitering av 30 skattekronor 80 % av alla heltidsarbetande och 90 % av alla skattskyldiga skall ha en marginalskatt om högst 50 %. Även efter det att den nu pågående reformen slutförts bör man gå vidare med fortsatta marginalskattesänkningar.

Förslag om beskattningen av 1986 och senare års inkomster bör prövas av riksdagen senast våren 1985. Utskottet förutsätter att proposition i ämnet föreläggs riksdagen i så god tid att så kan ske.

dels att utskottet under mom. 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2525 yrkande 1, med anledning av motionerna 1983/84:1501 yrkandena 1, 2 och 5 och 1983/84:747 yrkande 10 samt med avslag på motion 1983/84:1142 yrkandena 1, 2, 3 och 7 som sin mening ger regeringen till känna vad i motion 1983/84:2524 anförts om skattepolitikens inriktning.

10. Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "behandlade motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Enligt skatteutskottets mening är det angeläget att 1982 års skattereform fullföljs. Målet för reformen innebär att år 1985 vid en kommunal utdebitering av 30 skattekronor 80 % av alla heltidsarbetande och 90 % av alla skattskyldiga skall ha en marginalskatt om högst 50 %. Även efter det att den nu pågående reformen slutförts bör man gå vidare med fortsatta marginalskattesänkningar under den följande treårsperioden. År 1988 bör inkomster upp till 200 000 kr., räknat i 1983 års penningvärde, inte träffas av högre marginalskatt än 50 %. Marginalskattetaket bör då också sänkas till 70 %.

Förslag om beskattningen av 1986 och senare års inkomster bör prövas av riksdagen senast våren 1985. Utskottet förutsätter att proposition i ämnet föreläggs riksdagen i så god tid att så kan ske.

dels att utskottet under mom. 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1501 yrkandena 1, 2 och 5, med anledning av motionerna 1983/84:2525 yrkande 1 och 1983/84:747 yrkande 10 samt med avslag på motion 1983/84:1142 yrkandena 1, 2, 3 och 7 som sin mening ger regeringen till känna vad i motion 1983/84:1501 anförts om skattepolitikens inriktning.

Vårdbidrag (mom. 8)

11. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 23 med "Att vårdbidraget" och slutar på s. 24 med "således motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har förståelse för de i motionen framförda synpunkterna. Som motionären framhåller torde i många fall förvärvsarbete vara en förutsättning för att gravt handikappade barns föräldrar psykiskt skall orka med att själva ta hand om barnen. Det är då rimligt att de under tid då de förvärvsarbetar skall kunna överlämna vården till en ersättare. Med den konstruktion vårdbidraget f. n. har saknar de emellertid möjlighet att få skälig ekonomisk kompensation för lön till ersättaren.

Med hänsyn bl. a. till att alla handikappade barn inte kan erhålla vård i den kommunala barnomsorgen är det från rättvisesynpunkt angeläget att utgifter för vård och tillsyn av de handikappade barnen i de fall föräldrarna förvärvsarbetar blir avdragsgilla från vårdbidraget.

dels att utskottet under mom. 8 bort hemställa
att riksdagen med anledning av motion 1983/84:1493 hos regeringen
begär förslag om ändrade bestämmelser i fråga om vårdbidrag i
enlighet med vad i motionen anförts.

Arbetstagarbegreppet (mom. 10)

12. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren, Karl Björzén (alla m) och Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande i fjärde stycket på s. 24 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "denna motion" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionären i motion 748 är det enligt utskottets mening en brist att inte småföretagare i industri, jordbruk, handel och service kan bereda egna barn anställning på samma villkor som andra ungdomar.

I och med att det egna barnet inte betraktas som arbetstagar i egentlig mening läggs barnets inkomst på toppen av föräldrarnas. Utbytet av den unges arbetsinsats blir härigenom ringa jämfört med vad det blir för de ungdomar som lyckas få anställning utom hemmet.

Utskottet tillstyrker därför motionen.

dels att utskottet under mom. 10 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:748 hos regeringen begär
förslag till förändring av arbetstagarbegreppet i enlighet med vad
i motionen anförts.

Gåvor till internationellt biståndsarbete (mom. 12)

13. Kjell Johansson (fp) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Yrkanden av" och slutar med "således motionen" bort ha följande lydelse:

Ingen torde kunna bestrida värdet av den verksamhet inriktad på internationellt bistånd som bedrivs av enskilda organisationer. Dessa organisationer åtnjuter – i likhet med flertalet allmännyttiga organisationer – vissa lättnader vid beskattningen. Det allmännas stöd till internationellt bistånd går dock till den helt övervägande delen via internationella biståndsorgan eller som bilateralt statligt bistånd. Det finns åtskilliga allmänt erkända frivilliga organisationer vilkas insatser innebär värdefulla kompletteringar till det allmännas biståndsinsatser. Dessa organisationer kan genom sitt arbete nå grupper i u-länder där bistånd inte alltid kan lämnas inom ramen för den etablerade u-landshjälpen. Utskottet tänker särskilt på biståndsinsatser av humanitärt slag som sker genom t. ex. Röda korset, Rädda barnen, de fackliga och kooperativa organisationerna eller trossamfunden. Enligt utskottets mening finns det anledning att ytterligare stödja verksamheter av

nu angivet slag genom att stimulera till ekonomiskt stöd till internationellt biståndsarbete. Det kan ske genom viss skattebefrielse för gåva till internationellt biståndsarbete.

Frågan om avdragsrätt för gåvor har under en lång följd av år varit uppe till behandling i riksdagen. Enligt utskottets mening är det angeläget att en utbyggnad av de ideella organisationernas verksamhet till förmån för internationellt samförstånd och respekt för de mänskliga rättigheterna kommer till stånd så snart som möjligt. Ett bifall till motion 598 är enligt utskottets mening ägnat att tillgodose ett sådant syfte, varför utskottet tillstyrker motionen.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 598 hos regeringen begär förslag till lagstiftning om rätt till avdrag för vissa gåvor till internationellt biståndsarbete m. m. i enlighet med vad i motionen anförts.

Särskilda yttranden

UTB (mom. 2)

1. Knut Wachtmeister, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, Bo Lundgren och Karl Björzén (alla m):

Moderaterna yrkar i första hand att begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde slopas. I den mån riksdagen likväl beslutar att behålla denna begränsning bör enligt vår mening beräkningen av underlaget för tilläggsbelopp göras så enkel som möjligt.

Den erfarenhet man hittills har av lagstiftningens praktiska tillämpning ger vid handen att underlagsberäkningen givit upphov till irritation hos såväl de skattskyldiga som de tillämpande myndigheterna.

Vi har tidigare i olika sammanhang uttalat att enligt vår mening något räntetillägg inte bör ske för vare sig privat användning av bil som utgör inventarium i näringsverksamhet eller för jordbrukares bostäder. Vi har också hävdats att makar sinsemellan bör ha rätt att kvitta underskott av annan fastighet mot överskott av kapital och att räntetillägg avseende lån utan eller mot låg ränta bör få räknas av från överskott av kapital och kvittas mot underskott på schablontaxerad fastighet. Som framgår av motion 1494 vidhåller vi vår principiella uppfattning i dessa frågor och vi förutsätter att regeringen så snart som möjligt föreslår erforderliga ändringar i regelsystemet.

Barnpension (mom. 9)**2. Kjell Johansson (fp):**

Frågan om barnpensionens behandling i skattehänseende har varit föremål för uppmärksamhet under en lång följd av år, bl. a. i utrednings-sammanhang och i motioner till riksdagen.

Redan 1972 års skatteutredning uttalade att samma beskattningsregler borde gälla oavsett om samhället trädde in genom bidragsförskott eller genom barnpension. Detta kunde enligt utskottets mening åstadkommas bl. a. genom att pensionsförmåner till barn undantogs från beskattning.

Utskottet finner det anmärkningsvärt att denna rättvisefråga ännu inte kunnat lösas och förutsätter att den numera aviserade nya utredningen om efterlevandepensioneringen behandlar den i motionerna 302, 1483 och 2145 aktualiserade frågan med förtur.

Innehåll

Sammanfattning	1
Motionerna	1-5
Gällande rätt m. m.	
Skatteskalen	5-6
Underlag för tilläggsbelopp	6-7
Schablonavdrag i inkomstkällan tjänst	7
Löneavgift	7
Fackföreningsavgift	7-8
Barnpension	8
Vårdbidrag	8-9
Internationellt biståndsarbete	9
Kostnader på grund av sjukdom	9-11
Frågornas tidigare behandling	
Skatteskalen	11-12
UTB	12-14
Schablonavdrag i tjänst	14
Löneavgift	14
Fackföreningsavgift	15
Barnpension	15-16
Lön till barn	16
Internationellt biståndsarbete	16-17
Kostnader på grund av sjukdom	17
Utskottet	
Skatteskalen m. m.	17-19
Beräkning av UTB	19-20
Schablonavdrag i tjänst	20-21
Fackföreningsavgift	21-22
Löneavgift	22
Riktlinjer för skattepolitiken	22-23
Vårdbidrag	23-24
Barnpension m. m.	24
Kostnader på grund av sjukdom	24-25
Internationellt biståndsarbete	25
Hemställan	25-26
Reservationer	
Skatteskalen, underskottsavdrag och begränsningsregel	26-28
Schablonavdrag i inkomstkällan tjänst	28-29
Fackföreningsavgift	29-30
Löneavgift	30
Utredning om underskottsavdrag	30-31
Skattepolitikens inriktning	31-33
Vårdbidrag	33-34

Arbetslagarbegreppet	34
Gåvor till internationellt biståndsarbete	34–35
Särskilda yttranden	
UTB	35
Barnpension	36